

UCHWAŁA

Dnia 19 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Kazimierz Zawada

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego [...] przeciwko M. Ś.,
W. Ś. i T. Ś.

o zapłatę,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 19 maja 2016 r.

zagadnienia prawnego

przedstawionego przez Sąd Apelacyjny [...]

postanowieniem z dnia 9 grudnia 2015 r.,

"Czy nieprzedstawienie przez kierownika podmiotu leczniczego stanowiska po otrzymaniu wniosku przekazanego przez wojewódzką komisję do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych (art. 67d ust. 6 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta Dz.U. z 2009 r. Nr 52, poz. 417 ze zm.) oznacza, w świetle brzmienia art. 67d ust. 6 zdanie ostatnie, utratę przez podmiot leczniczy możliwości kwestionowania wniosku w zakresie dotyczącym okoliczności w nim wskazanych oraz proponowanej w nim wysokości zadośćuczynienia, w toku dalszego postępowania, mimo przysługującego mu prawa do złożenia umotywowanego wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy (art. 67j ust. 7)?

Czy w wypadku nieprzedstawienia stanowiska (art. 67d ust. 6) i złożenia przez podmiot leczniczy propozycji zadośćuczynienia w trybie art. 67k ust. 2 i 10 w wysokości innej niż we wniosku, wojewódzka komisja wystawia zaświadczenie stanowiące tytuł wykonawczy (art. 67k ust. 2, 3 i 4) stwierdzający wysokość zadośćuczynienia, jak we wniosku?"

podjął uchwałę:

Podmiot leczniczy, który nie przedstawił stanowiska odnoszącego się do wniosku o ustalenie zdarzenia medycznego, może po wydaniu orzeczenia w wyniku żądania ponownego rozpatrzenia sprawy przedstawić propozycję odszkodowania i zadośćuczynienia w wysokości innej niż wskazana we wniosku.

UZASADNIENIE

Powód Uniwersytecki Szpital Kliniczny [...] w pozwie skierowanym przeciwko M. Ś., W. Ś. i T. Ś. domagał się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci zaświadczenia Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych przy Urzędzie Wojewódzkim [...] z dnia 10 czerwca 2013 r., którym przyznano pozwanym prawo do egzekwowania od strony powodowej kwoty 250.000 zł ewentualnie o ustalenie, że pozwanym nie przysługuje wierzytelność objęta tym tytułem. Ostatecznie - wobec wyegzekwowania tej należności - zmodyfikował powództwo i wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanych kwoty 250.000 zł.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 24 czerwca 2015 r. oddalił powództwo. Sąd ten ustalił, że kierownik powodowego Szpitala w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku pozwanych z dnia 26 lipca 2012 r. o ustalenie zdarzenia medycznego nie przedstawił stanowiska w sprawie. W tej sytuacji Wojewódzka Komisja nie rozważała materiału zgromadzonego w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego, przyjmując, że skutkiem beczynności podmiotu leczniczego jest – stosownie do art. 67d ust.6 zdanie drugie i trzecie ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (jedn. tekst: Dz. U. z 2012 r., poz. 159 ze zm.; dalej: „u.p.p.”) – akceptacja wniosku w zakresie okoliczności w nim wskazanych oraz proponowanej wysokości zadośćuczynienia i orzeczeniem z dnia 26 listopada 2012 r. uznała, że zdarzenie wskazane we wniosku jest zdarzeniem medycznym.

Na żądanie powodowego Szpitala Wojewódzka Komisja ponownie rozpatrzyła sprawę i orzeczeniem z dnia 24 stycznia 2013 r. podtrzymała swoją ocenę charakteru zdarzenia opisanego we wniosku, wyrażoną w orzeczeniu z dnia 26 listopada 2012 r. Uznała, że ustawowy skutek wskazanej beczynności podmiotu leczniczego rozciąga się na dalszy tok postępowania. Stojąc na gruncie tego zapatrywania, przyjęła, że złożona w dniu 12 lutego 2013 r. przez powodowy Szpital - działający samodzielnie z racji niezawarcia umowy ubezpieczenia określonej w przepisach o działalności leczniczej (art. 67k ust. 10 pkt 1 u.p.p.) - propozycja zapłaty kwoty 500 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia, odrzucona przez pozwanych, nie miała znaczenia prawnego, w związku z czym w dniu 10 czerwca 2013 r. na podstawie art. 67k ust. 4 u.p.p. wystawiła

zaświadczenie stanowiące tytuł wykonawczy, stwierdzające złożenie wniosku, wysokość odszkodowania i zadośćuczynienia oraz fakt nieprzedstawienia przez podmiot leczniczy własnej propozycji w tym zakresie; objęte tym tytułem należności w kwocie 250.000 zł zostały wyegzekwowane.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny, Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Wojewódzkiej Komisji, że nieprzedstawienie przez podmiot leczniczy w terminie ustawowym stanowiska wobec wniosku wszczynającego postępowanie w sprawie ustalenia zdarzenia medycznego pozbawia ten podmiot - w toku dalszego postępowania - możliwości kwestionowania wniosku oraz złożenia propozycji odszkodowania i zadośćuczynienia w wysokości innej niż wskazana we wniosku.

Sąd Apelacyjny, rozpoznając apelację pozwanych, powziął wątpliwości, którym dał wyraz w zagadnieniu prawnym przedstawionym Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedstawione zagadnienie prawne wiąże się z wykładnią art. 67d ust. 6 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ulokowanego w "Rozdziale 13a" zatytułowanym: "Zasady i tryb ustalania odszkodowania i zadośćuczynienia w przypadku zdarzeń medycznych", dodanym ustawą z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 113, poz. 660). Analizę tego zagadnienia wypada zatem rozpocząć od przypomnienia najistotniejszych założeń dokonanej nowelizacji.

Wprowadzenie szczególnego rodzaju postępowania ugodowo-mediacyjnego, stanowiącego alternatywny sposób dochodzenia odszkodowania za szkody medyczne w stosunku do drogi procesu cywilnego, było podyktowane dążeniem ustawodawcy do uproszczenia i przyspieszenia realizacji roszczeń odszkodowawczych oraz zmniejszenie kosztów ich dochodzenia. Realizacja celów nowej regulacji została powierzona wojewódzkim komisjom do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych. Zastrzeżono przy tym wyraźnie, że do kompetencji tych komisji należy jedynie ustalenie, czy zdarzenie, którego następstwem była szkoda majątkowa lub niemajątkowa, stanowiło zdarzenie medyczne w rozumieniu

art. 67a u.p.p.). Komisja nie rozstrzyga o wysokości należnego poszkodowanemu odszkodowania i zadośćuczynienia; kwestia ta została pozostawiona do negocjacji ubezpieczycielowi -ewentualnie podmiotowi leczniczemu prowadzącemu szpital, z którego działalnością wiąże się wniosek - oraz wnioskodawcy.

Przed przystąpieniem do rozpatrzenia wniosku o ustalenie zdarzenia medycznego komisja – po stwierdzeniu, że jest on kompletny i należycie opłacony – przekazuje go niezwłocznie kierownikowi właściwego podmiotu leczniczego oraz ubezpieczycielowi, którzy mają obowiązek przedstawienia swojego stanowiska w sprawie wraz z dowodami na jego poparcie w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku (art. 67d zdanie pierwsze i drugie u.p.p.). Zaniechanie tego obowiązku ustawodawca nakazał traktować jako równoznaczne z akceptacją wniosku w zakresie dotyczącym okoliczności w nim wskazanym oraz proponowanej wysokości odszkodowania (art. 67d zdanie trzecie u.p.p.).

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego komisja wydaje pisemne orzeczenie o zdarzeniu medycznym albo jego braku, wraz uzasadnieniem (art. 67j ust. 1 u.p.p.). Od orzeczenia tego wnioskodawcy, kierownikowi podmiotu leczniczego oraz ubezpieczycielowi służy środek odwoławczy; mogą oni w terminie 14 dni od doręczenia im orzeczenia z uzasadnieniem złożyć umotywowany wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez komisję w innym składzie (art. 67j ust. 7 i 8 u.p.p.).

Ubezpieczyciel a w przypadku niezawarcia umowy ubezpieczenia – podmiot leczniczy prowadzący szpital, w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia wojewódzkiej komisji wydanego w wyniku wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy lub otrzymania zawiadomienia o bezskutecznym upływie terminu do zaskarżenia orzeczenia wydanego po rozpatrzeniu wniosku o ustalenie zdarzenia medycznego przedstawia wnioskodawcy propozycję odszkodowania i zadośćuczynienia w wysokości nieprzekraczającej maksymalnych progów ustawowych (art. 67k ust. 2 u.p.p.). Niezgłoszenie takiej propozycji w powyższym terminie powoduje obowiązek wypłaty świadczeń w wysokości określonej we wniosku; w takiej sytuacji komisja wydaje stosowne zaświadczenie, stanowiące tytuł wykonawczy w rozumieniu przepisów k.p.c. regulujących postępowanie egzekucyjne (art. 67k ust. 4). Tytułem takim jest również

zaakceptowana przez wnioskodawcę propozycja wypłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela lub szpital (art. 67k ust. 8 u.p.p.).

Ustawodawca przewidział możliwość wniesienia przez uczestników postępowania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia wojewódzkiej komisji zarówno wydanego wskutek wniosek o ustalenie zdarzenia medycznego, jak i w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy, zastrzegając jednak, że podstawę tego środka zaskarżenia mogą stanowić wyłącznie zarzuty naruszenia przepisów dotyczących postępowania przed wojewódzką komisją (art. 67m u.p.p.). Wprowadził również nakaz odpowiedniego stosowania w postępowaniu przed wojewódzką komisją - w kwestiach nieuregulowanych w art. 67a - 67m u.p.p. – wskazanych konkretnie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (art. 67o u.p.p.).

W świetle przytoczonych unormowań, nie ulega wątpliwości, że kierownik podmiotu leczniczego, który – stosownie do art. 67d ust. 6 u.p.p. – nie przedstawił swojego stanowiska w sprawie, może zaskarżyć orzeczenie wydane przez komisję w drodze wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wynika to jednoznacznie z brzmienia art. 67 ust. 7 u.p.p., który nie wiąże uprawnienia wymienionych w nim podmiotów do zaskarżenia orzeczenia z ich aktywnością w postępowaniu poprzedzającym wydanie orzeczenia. Przepis ten nie precyzuje również, na jakich zarzutach może zostać oparty wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Trudno uznać, że ograniczenia w tym zakresie wynikają z treści art. 67d ust. 6 zdanie trzecie u.p.p. Określony w tym przepisie skutek zaniechania odniesienia się do wniosku o ustalenie zdarzenia medycznego został oparty na założeniu, że podmiot leczniczy w sposób milczący akceptuje wskazane we wniosku okoliczności oraz proponowaną w nim wysokość odszkodowania i zadośćuczynienia. Założenie takie nie może rozciągać się na postępowanie odwoławcze, skoro zakres zarzutów możliwych do podniesienia we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy nie został ograniczony. Wniosek taki byłby uzasadniony również w przypadku przyjęciu odmiennego zapatrywania i uznania, że w postępowaniu odwoławczym podmiot leczniczy nie może już – ze względu na swoje wcześniejsze zaniechanie - podważać okoliczność wskazanych we wniosku. Również w bowiem w takiej sytuacji mógłby on podnieść zarzut dokonania przez komisję wadliwej kwalifikacji

zdarzenia wskazanego we wniosku jako zdarzenia medycznego, a przez to – *implicite* - podważać zasadność zgłoszonych roszczeń odszkodowawczych. Trzeba zauważyć, że ustawodawca chcąc ograniczyć podstawy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia wojewódzkiej komisji uczynił to w sposób wyraźny (art. 67m u.p.p.).

Wykładnia art. 67d ust. 6 u.p.p., dokonana z uwzględnieniem innych przepisów zamieszczonych w Rozdziale 13a u.p.p., nie pozwala uznać, że zaniechanie przez podmiot leczniczy zajęcia stanowiska w sprawie na podstawie art. 67 ust. 6 zdanie drugie u.p.p. powoduje automatycznie utratę w toku dalszego postępowania możliwości kwestionowania wysokości wskazanego we wniosku odszkodowania i zadośćuczynienia. Tym samym należy przyjąć, że w rozważanym przypadku podmiot leczniczy może po wydaniu orzeczenia na skutek żądania ponownego rozpatrzenia sprawy przedstawić propozycję odszkodowania i zadośćuczynienia w wysokości innej niż wskazana we wniosku, jednak nie wyższej niż określona w art. 67 ust. 7 u.p.p. Wniosek taki potwierdza brzmienie art. 67k ust. 1 u.p.p. Trzeba podkreślić, że możliwość wystawienia przez komisję zaświadczenia stanowiącego tytuł wykonawczy została dopuszczona tylko w przypadku nieprzedstawienia propozycji odszkodowania i zadośćuczynienia, a nie utraty takiej możliwości (art. 67 ust. 4 u.p.p.). Spostrzeżenie to jest istotne, gdyż przesłanki warunkujące wystawienie tytułu wykonawczego muszą być interpretowane ściśle. Reguła ta – co trafnie dostrzegł Sąd Apelacyjny - nabiera szczególnego znaczenia w przypadku tytułów wykonawczych nie pochodzących od sądu.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. orzekł, jak na wstępie.

aj

kc

